

Retningslinje for målrettet og personlig helseundersøkelse og register over eksponerte arbeidstakere

Fastsatt av:	Rektor	Dato:	03.10.23
Ansvarlig enhet:	Avdeling for organisasjon og økonomi	Id:	UiT.ORGØK.hms.ret12
Sist endret av:	Seksjon for organisasjon og økonomi	Dato:	03.10.23
Erstatter:	Ny	Arkivref.:	2016/3236

1. Formål

Retningslinjen skal sikre at målrettet og personlig helseundersøkelse og føring av eksponeringsregister ved UiT Norges arktiske universitet skjer etter myndighetenes krav og etter gjeldene lover og forskrifter.

2. Virkeområde

Retningslinjen gjelder for alle ansatte, og studenter, som gjennom sin jobb eller studier ved UiT er eller kan bli eksponert for helseskadelige faktorer.

Retningslinjen er forankret i gjeldende lover og forskrifter og inngår som en del av styringssystemet for HMS ved UiT.

3. Ansvar, myndighet og oppgavefordeling

Ansvar og myndighet følger av dokumentet aktører og deres ansvar og oppgaver i HMS-arbeidet.

Rektor

- har det overordnede ansvaret for at det blir ført register over eksponerte ved UiT
- har et særskilt ansvar å se til at retningslinjen er i samsvar med det eksterne lovverket

Organisasjons- og økonomidirektøren ved avdeling for organisasjon og økonomi (ORGØK) ivaretar det daglige ansvaret som i denne retningslinjen er lagt til rektor.

Dekan/avdelingsdirektør

skal påse at:

- helseundersøkelser blir gjennomført i hht. gjeldende lovverk, retningslinjer og rutiner
- eksponeringsregister føres og vedlikeholdes

Instituttleder

skal:

- ha oversikt over ansatte og studenter ved egen enhet som gjennom jobb eller studier er eller kan bli eksponert for helseskadelige faktorer
- ha oversikt over ansatte og studenter som har gjennomført målrettet helseundersøkelse og personlig helseundersøkelse
- innhente opplysninger til eksponeringsregister fra ansatte og studenter

skal se til at:

- forelesningen målrettet helseundersøkelse tilbys regelmessig
- de som har krav om personlig helseundersøkelse, gjennomfører denne
- ansatte og studenter som har krav om målrettet helseundersøkelse, deltar på forelesningen

Ansatte og studenter

Ansatte og studenter som kan være eksponert for helseskadelige faktorer skal:

- i henhold til lovkrav, gjennomført risikovurdering eller etter eget ønske gjennomføre personlig helseundersøkelse
- ved tilsettelse/oppstart av arbeid med helseskadelige faktorer delta på forelesningen målrettet helseundersøkelse og deretter gjenta opplæringen i henhold til utført risikovurdering
- bidra med opplysninger til eksponeringsregisteret

4. Definisjoner og forkortelser

Asbest:	de fibrøse, krystallinske silikatmineralene krysotil (hvit asbest), krokidolitt (blå asbest), amositt (brun asbest), antofyllittasbest, tremolittasbest og aktinolitbasbest.
Bergarbeid:	alle former for brytning av berg, inkludert arbeid med kontroll, rensk og sikring av berget. I tillegg omfattes lasting og transport av sprengt stein innenfor arbeidsplassen.
Biologiske faktorer:	mikroorganismer, inkludert de som har blitt genmodifisert, cellekulturer, humane endoparasitter og prioner som kan fremkalle infeksjoner, allergi eller giftvirkning hos mennesker.
Elektromagnetisk felt:	statisk elektrisk, statisk magnetisk og tidsvarierende elektrisk, magnetisk og elektromagnetisk felt med frekvenser opp til 300 GHz.
Farlige kjemikalier:	kjemikalier som kan utgjøre en fare for arbeidstakers sikkerhet og helse.
Grenseverdi:	verdi for eksponering som ikke skal overskrides
Ioniserende stråling:	røntgenstråling, partikkelstråling, eller stråling fra radioaktivt stoff i bølgelengdeområde 0,01–10 nm.
Kunstig optisk stråling:	elektromagnetisk stråling i bølgelengdeområdet 100 nm–1 mm som ikke emitteres fra solen.
Smittesikringsgruppe:	klassifisering av levende biologiske faktorer etter den infeksjonsfare representerer i henhold til forskrift om tiltaks- og grenseverdier § 6-1.
Tiltaksverdi:	Verdier for eksponering som krever iverksetting av tiltak for å redusere helserisikoen til et minimum.

5. Målrettet og personlig helseundersøkelse og register over eksponerte arbeidstakere

Målrettet helseundersøkelse er en forelesning gitt av bedriftshelsetjenesten (BHT). Personlig helseundersøkelse er en en-til-en konsultasjon hos BHT. Eksponeringsregisteret er en oversikt over ansatte og studenter som kan ha blitt utsatt for visse helseskadelige faktorer i arbeids-/studiesituasjonen.

Behovet for målrettet helseundersøkelse og personlig helseundersøkelse og krav om føring i eksponeringsregister avdekkes gjennom risikovurdering.

Målrettede helseundersøkelser er et forebyggende tiltak som skal finne sted **før** arbeid starter. I tillegg kan det bli behov for ekstra oppfølging dersom det har skjedd et uhell. For noen faktorer benyttes personlig helseundersøkelse også til dokumentering av skader. Dette gjelder blant annet hørselskade etter støyeksponering.

Ansatte og studenter har rett, og noen ganger plikt til å delta på målrettet helseundersøkelse, jf. tabell 1. Instituttet/enheten skal sørge for at ansatte og studenter som er eller kan bli eksponert for helseskadelige faktorer på en slik måte at dette kan forårsake helseskade, gjennomfører personlig og/eller målrettet

helseundersøkelse eller får et tilbud om slik helseundersøkelse jf. forskrift om utførelse av arbeid. Lovkravet om målrettet helseundersøkelse vil for de fleste oppfylles ved deltagelse på forelesningen «målrettet helseundersøkelse».

Tabell 1. Krav om målrettet og personlig helseundersøkelse

Helserisiko	Krav om / tilbud om målrettet eller personlig helseundersøkelse
Farlige kjemikalier	Ansatte/studenter skal delta på forelesningen « målrettet helseundersøkelse » dersom de kan utsettes for farlige kjemikalier på en slik måte at det kan forårsake helseskade. Eksponering for enkelte typer kjemikalier vil også utløse krav om en personlig helseundersøkelse hos bedriftslege.
Bly og blyforbindelser	Ansatte/studenter som skal arbeide med bly og blyforbindelser, skal gjennomgå personlig helseundersøkelse . Helseundersøkelsen skal omfatte klinisk undersøkelse og måling av blyinnholdet i blodet. Måling av blyinnholdet i blodet skal utføres hver tredje måned, og etter hvert justeres ut fra eksponeringsnivå og arbeidsforhold.
Støv med asbestfiber	Ansatte/studenter som kan bli eksponert eller har vært eksponert for støv med asbestfiber skal gjennomgå personlig helseundersøkelse . Helseundersøkelsen skal foretas minst hvert tredje år og minimum omfatte røntgenundersøkelse av lungene. Legen avgjør hyppigheten av og innholdet i helseundersøkelsene på bakgrunn av arbeidstakernes helsetilstand og eksponeringsnivå og varighet.
Biologiske faktorer	Ansatte/studenter skal delta på forelesningen « målrettet helseundersøkelse » dersom risikovurderingen viser at de kan bli eksponert for helsefarlige biologiske faktorer på en slik måte at det er nødvendig med mer enn vanlige hygieniske vernetiltak. Eksponering for biologiske faktorer vil hos enkelte utløse krav om personlig helseundersøkelse hos bedriftslege.
Støy	Ansatte/studenter skal gjennomgå personlig helseundersøkelse med hørselskontroll hvis de utsettes for støy over $L_{EX,8h} = 80$ dB eller $L_{pC,peak} = 130$ dB. Ansatte/studenter skal tilbys personlig helseundersøkelse med hørselskontroll, når risikovurderingen viser at det foreligger helserisiko. Førstegangsundersøkelse bør utføres så snart som mulig etter ansettelse og helst innen seks måneder, og deretter med den frekvens som lege fastsetter.
Mekaniske vibrasjoner	Ansatte/studenter skal tilbys « målrettet helseundersøkelse » hvis de utsettes for vibrasjoner som overskrider tiltaksverdiene for vibrasjoner, eller dersom eksponeringen gir grunn til mistanke om at helseskade kan oppstå ved lavere eksponeringsnivå.
Ioniserende stråling	Ansatte/studenter skal delta på forelesningen « målrettet helseundersøkelse » dersom risikovurderingen tilsier at de kan utsettes for ioniserende stråling.

	<p>Ansatte/studenter skal gjennomgå personlig helseundersøkelse minimum hvert 3. år dersom arbeidet kan medføre en stråledose over 6 mSv i løpet av 12 måneder eller en ekvivalent dose på mer enn 3/10 av dosegrensene gitt i forskrift om tiltaks- og grenseverdier.</p> <p>Hvis individuelle målinger viser at en ansatt/student er blitt utsatt for en stråledose utover dosegrensene gitt i forskrift om tiltaks- og grenseverdier, skal arbeidstakeren henvises til lege for personlig helseundersøkelse.</p>
Kunstig optisk stråling og elektromagnetiske felt	Ansatte/studenter skal tilbys personlig helseundersøkelse dersom eksponering for kunstig optisk stråling og/eller elektromagnetiske felt overskrider grenseverdiene i forskrift om tiltaks- og grenseverdier, dersom arbeidstaker har en kjent sykdom som skyldes eksponering for kunstig optisk stråling/elektromagnetiske felt, eller risikovurderingen viser at det foreligger helserisiko.
Arbeid under vann med økt omgivende trykk	Ved dykking er det krav om dykkerbevis og helseerklæring.
Bergarbeid	Ansatte ved UiT utfører ikke bergarbeid slik det er definert i <i>forskrift om utførelse av arbeid</i> §1-4, pkt. 7.
Skift og nattarbeid	Ansatte som utfører arbeid om natten, skal tilbys om helseundersøkelse før tiltredelse og deretter med jevne mellomrom dersom over halvparten av arbeidstiden tilbringes på natt. Disse skal delta på opplæringen «natt og skiftarbeid» hos bedriftshelsetjenesten. Dette avtales med leder.

Ved UiT skal eksponeringsregisteret oppdateres årlig og senest innen utgangen av mars. En oversikt over når det er krav om registrering i eksponeringsregister og hvilke opplysninger som skal være med i eksponeringsregistret er gitt i tabell 2.

Tabell 2 Opplysninger som skal være i eksponeringsregister

Årsak til eksponering	Krav om registrering i eksponeringsregister gjelder:	Opplysninger som skal være i eksponeringsregister
Kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier	Ansatte/studenter som er eller kan bli eksponert for kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier klassifisert som Carc. 1A, Carc. 1B, Muta. 1A eller Muta. 1B eller stoffblandinger på egen liste i forskrift om utførelse av arbeid, § 31-1	Navn, fødselsnummer, stilling og arbeidssted og opplysninger om hvilke farlige kjemiske stoffer arbeidstakeren eksponeres for, hvordan og i hvilke konsentrasjoner eksponeringen forekommer, og tidspunkt og varighet for eksponeringen

Bly eller blyforbindelser	Ansatte/studenter som arbeider med bly og blyforbindelser	Samme opplysninger som for kreftfremkallende og mutagene kjemikalier
Støv med asbestfiber	Ansatte/studenter som har vært eller kan bli eksponert for støv med asbestfiber	Navn, fødselsnummer, stilling, dato for tilsetting, arbeidets art og varighet, samt den eksponeringen arbeidstakerne utsettes for. Registeret skal videre inneholde opplysninger om dato for helseundersøkelse og navn på legen som gjennomførte undersøkelsen
Biologiske faktorer	Ansatte/studenter som er eller har vært eksponert for biologiske faktorer i smitterisikogruppe 3 eller 4 og biologiske faktorer som har anmerkningen D, jf. <i>forskrift og tiltaks og grenseverdier §6-1</i>	Navn, fødselsnummer og den type arbeid som er utført og om mulig den biologiske faktor arbeidstakerne har vært eksponert for. Registeret skal også inneholde opplysninger om eksponeringer i forbindelse med eventuelle ulykker og uhell
Støy	Nei	Ikke relevant
Mekaniske vibrasjoner	Nei	Ikke relevant
Ioniserende stråling	Ansatte/studenter som arbeider med ioniserende stråling	Navn, adresse, fødselsnummer, nåværende arbeid, tilsettingstid og individuelt målte stråledoser.
Kunstig optisk stråling og elektromagnetiske felt	Nei	Ikke relevant
Arbeid under vann eller økt omgivende trykk	Nei	Ikke relevant
Bergarbeid	Ansatte ved UiT utfører ikke bergarbeid slik det er definert i forskrift om utførelse av arbeid §1-4, pkt. 7	Ansatte ved UiT utfører ikke bergarbeid
Skift og nattarbeid	Nei	Ikke relevant

Ansatte og studenter som arbeider med kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier, bly, støv med asbestfibre, biologiske faktorer i smitterisikogruppe 3 eller 4 eller ioniserende stråling skal alltid

registreres så lenge det ikke kan utelukkes at eksponering kan skje. Dersom eksponering kan utelukkes må dette dokumenteres.

Ansatte som utfører arbeidsoppgaver der de kan komme i kontakt med kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier eller biologiske faktorer og kun har personlig verneutstyr som beskyttelse skal registreres.

Ansatte og studenter som ikke selv arbeider med de nevnte faktorer skal ikke registreres, med mindre det oppstår et uhell der alle i rommet kan ha blitt eksponert.

6. Referanser

- Forskrift om organisering ledelse og medvirkning
- Forskrift om utførelse av arbeid
- Arbeidstilsynets informasjonsskriv om «Helseundersøkelse»